

T.C.
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı
Gelir Kanunları Gelir ve Kurumlar Vergileri Grup Müdürlüğü

Sayı : 62030549-120[94-2018/1222]-E.62356
Tarih : 17.01.2020
Konu : İş akdi feshedilen işçiye arabuluculuk
müessesesinden yararlanılması
sonucunda ödenen tutarlardan gelir
vergisi tevkifatı yapıp yapılmayacağı.

İlg: : a) 02/11/2018 tarihli ve 5377882 sayılı özelge talep formunuz.
b) 20/11/2018 tarihli ve 5577690 sayılı ek dilekçeniz.

İlgide kayıtlı özelge talep formu ve eki dilekçenin incelenmesinden, iş akdi feshedilen çalışmanız ile arabuluculuk müessesesi kullanılarak anlaşıldığı, buna göre çalışana; kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, fazla mesai, yıllık izin ücreti, prim alacağı, AGİ, ulusal ve genel bayram tatili alacağı ve hafta tatili ücretleri için toplam 45.000,00 TL ödeme yapılması hususunda uzlaşıldığı, uzlaşma kapsamında çalışana yapılan ödeme tutarları üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapıp yapılmayacağı hususunda Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesinde, "*Ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.*

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.

..." hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Kanunun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında, "*Kamu idare ve müesseseleri, iktisadî kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadî işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar.*" hükmü yer almakta olup, aynı fıkranın (1) numaralı bendinde, hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61 inci maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), 103 ve 104 üncü maddelere göre gelir vergisi tevkifatı yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Anılan Kanunun 25 nci maddesinde, "*Aşağıda yazılı tazminat ve yardımlar gelir vergisinden müstesnadır.*

1. (7162 sayılı Kanunun 2 inci maddesiyle değişen bent Yürürlük; 30.01.2019) Ölüm, engellilik ve hastalık sebebiyle verilen tazminat ve yardımlar ile 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu uyarınca ödenen işsizlik ödeneği ve 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa göre ödenen işe başlatmama tazminatı;

...

7. a) (7103 Sayılı Kanununun 5 inci maddesiyle değişen bent; Yürürlük: 27.03.2018) 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanunu ve 20/4/1967 tarihli ve 854 sayılı Deniz İş Kanununa göre ödenmesi gereken kıdem tazminatlarının tamamı ile 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanuna göre ödenen kıdem tazminatlarının hizmet erbabının 24 aylığını aşmayan miktarları;

b) Hizmet erbabının tabi olduğu mevzuata göre bu bendin (a) alt bendinde belirtilen istisna tutarının hesabında dikkate alınmak şartıyla, hizmet sözleşmesi sona erdikten sonra; karşılıklı sonlandırma sözleşmesi veya ikale sözleşmesi kapsamında ödenen tazminatlar, iş kaybı tazminatları, iş sonu tazminatları, iş güvencesi tazminatları gibi çeşitli adlar altında yapılan ödemeler ve yardımlar (Bu bendin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.);" hükmü yer almaktadır.

Öte yandan, 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde, kıdem tazminatına ilişkin düzenlemelere yer verilmiş olup, hizmet erbabına ödenebilecek kıdem tazminatı, en yüksek devlet memuruna ödenen azami emekli ikramiyesi tutarı ile sınırlandırılmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 303 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin "Kıdem tazminatlarında istisna uygulaması" başlıklı 10 uncu maddesinde ise,

"(1) 7103 sayılı Kanunla 193 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin birinci fıkrasının yeniden düzenlenen (7) numaralı bendinin (a) alt bendi ile 1475, 854 ve 5953 sayılı Kanunlara göre ödenen kıdem tazminatlarına uygulanacak istisnaya ilişkin düzenleme aynen korunmuştur.

(2) Bu çerçevede ücret kapsamında değerlendirilen;

a) 1475 ve 854 sayılı Kanunlar uyarınca ödenmesi gereken kıdem tazminatları,

b) 5953 sayılı Kanun uyarınca yapılan ve çalışanın son brüt ücreti üzerinden hesaplanan ve ödenen 24 aylık tutarı aşmayan kıdem tazminatları

gelir vergisinden istisna edilecektir.

(3) 1475 ve 854 sayılı Kanunlar uyarınca, hizmet erbabının çalıştığı süre ve kıdem tazminatına esas ücreti dikkate alınarak hesaplanan ve ödenen kıdem tazminatları istisna kapsamına girmekte olup hesaplanan bu tutarları aşan ilave ödemeler ise ücret kapsamında değerlendirilmek suretiyle vergilendirilecektir. Dolayısıyla, hizmet erbabının kıdem tazminatına esas ücretine göre hesaplanan ve en yüksek Devlet memuruna bir hizmet yılı için ödenen azami emekli ikramiyesi tutarını aşan ödemelerde ise en yüksek Devlet memuruna ödenen azami emekli ikramiyesi kadarlık kısmı istisnaya konu edilecek, aşan kısmı ise ücret olarak vergilendirilecektir.

(4) Kıdem tazminatının yıllık miktarı 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek Devlet memuruna 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre bir hizmet yılı için ödenecek azami emekli ikramiyesini geçemez. Bu tutar, 2/1/2018 tarihi itibarıyla 5.001,76 TL'dir." açıklamasına yer verilmiştir.

Buna göre, hizmet erbabına ödenen kıdem tazminatı tutarının, hizmet erbabının çalıştığı süre dikkate alınarak en yüksek Devlet memuruna ödenen azami emekli ikramiyesini aşmayan kısmının gelir vergisinden istisna edilmesi gerekmektedir. İstisnayı aşan kısmın ise ücret olarak vergiye tabi tutulması gerektiği açıktır.

Öte yandan, 193 sayılı Kanunda herhangi bir istisna hükmü bulunmayan ihbar tazminatı, ihbar sürelerine uyulmadan işverenin iş akdini feshetmesi halinde, 4857 sayılı İş Kanununda belirtilen sürelerle ilgili olarak tazminat adı altında işçiye yapılan bir ödeme olup anılan Yasanın 17 ve devamı maddelerinde belirtildiği şekilde, peşin olarak yapılan bir ücret ödemesidir. Başka bir ifadeyle; işçi ile işveren arasındaki özel hukuk sözleşmesine dayalı olarak yani hizmet akdine göre çalışması gereken ancak yasa hükmü uyarınca hizmet ifa edilmeksizin yapılan bu ödeme, işsizlik sebebiyle ve sosyal güvenlik kapsamında yapılan bir ödeme olmayıp 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesi uyarınca ücret niteliğinde bir ödeme olduğundan ücret hükümlerine göre vergiye tabi tutulması gerekmektedir.

Ayrıca, 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 1 inci maddesinde; bu Kanunun amacının, hukuk uyuşmazlıklarının arabuluculuk yoluyla çözümlenmesinde uygulanacak usul ve esasları düzenlemek olduğu, 2 nci maddesinde arabuluculuğun sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemi olduğu hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, iş akdi feshedilen çalışan ile arabuluculuk müessesesi kullanılarak anlaşılması neticesinde düzenlenen arabuluculuk tutanağının incelenmesinden, çalışana 193 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi kapsamında işe başlatmama tazminatı ödenmediği anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde hizmet erbabına ödenecek;

- Kıdem tazminatı tutarının, hizmet erbabının çalıştığı süre dikkate alınarak en yüksek Devlet memuruna ödenen azami emekli ikramiyesini aşmayan kısmının gelir vergisinden istisna edilmesi, istisnayı aşan kısmın ise gelir vergisi tevkifatına tabi tutulması,

- İhbar tazminatı ile fazla mesai, yıllık izin ücreti, prim alacağı, ulusal ve genel bayram tatili alacağı ve hafta tatili ücretleri; 193 sayılı Kanunun 61 inci maddesi uyarınca ücret niteliğinde bir ödeme olduğundan gelir vergisi tevkifatına tabi tutulması,

gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.